



Ervin Budiselić

Djela apostolska: uloga *Duha Svetoga* i *sile* u svjedočenju

Sažetak: Dj 1,8 u sebi sadrže pojam *sile* (moći) i govora (besjede, svjedočenja) te osim što nam pokazuju kako Luka geografski zamišlja nacrt svoje knjige (Jeruzalem – Judeja – Samarija – do na kraj zemlje), donose nam i zapis kako je ključan preduvjet da bi apostoli/učenici bili Isusovi svjedoci primanje Duha Svetog i sile koju Duh donosi. Ovo izlaganje polazi od stanovišta da Luka Duhu Svetom ne pripisuje soteriološku ulogu (kao što to često čini apostol Pavao), već Duha isključivo prikazuje kao izvor sile za službu/misiju. U tu svrhu izlaganje razmatra sva mjesta gdje se pojam *Duha* javlja u Djelima te se zaključuje da pojam Duha dominantno koristi u kontekstu nadahnutog ili proročkog govora. Nakon toga razmatraju se sva mjesta gdje se pojam *sile* koristi u Djelima i zaključuje se da je pojam sile usko vezan uz čuda i znakove.

Budući da je uloga Duha u svjedočenju stvaranje nadahnutog proročkog govora, a uloga sile je manifestacija čuda, izlaganje prolazi kroz primjere u Djelima gdje se pokazuje kako i na koji način ta dva »elementa« funkcioniraju zajedno, te se utvrđuje da je verbalna poruka o povijesnom Isusu (Evandjelje) gotovo uvijek u pravilu popraćena ili utemeljena na nekom čudu. Izlaganje zaključuje da za Luku svjedočenje ne znači samo nadahnuo govorenje o Isusu, već uključuje i svjedočenje o Isusu na temelju onoga što Isus radi trenutno u sadašnjosti. Upravo taj vremenski aspekt svjedočenja – spoj *prošlosti*, koja se očituje u nadahnutom/proročkom govoru, i *sadašnjosti*, koja se očituje u čudima i znakovima, ključna je karakteristika i posebnost Lukinog koncepta svjedočenja u Djelima.

Ključne riječi: svjedočenje, sila, Duh Sveti, čuda i znakovi, proroštvo

Summary: *Acts of the Apostles: Role of the Holy Spirit and Power in Witness*

The Acts 1:8 contain the expression of power (dynamis) and speech (witnessing), and does not only show us how Luke has written his document in terms of geography (Jerusalem, Judea, Samaria, and the ends of the earth), but also informs us that the key prerequisite for apostles/disciples to be Jesus' witnesses is the reception of the Holy Spirit and his power.

This presentation is based on the premise that Luke does not ascribe soteriological function (as often apostle Paul does) to the Spirit, but exclusively describes it as the source for ministry/mission. For that purpose, presentation will explore all the places where the expression Holy Spirit occurs in Acts, and it will conclude that this expression is predominately used in the context of inspired or prophetic speech. After that, all places where the expression power occurs, will be explored and it will be concluded that this expression is tightly connected with signs and miracles.

Since the role of the Spirit is the creation of inspired/prophetic speech, and the role of power is the manifestation of miracles, presentation will explore some examples from Acts and it will be shown how these two "elements" work together, and it is concluded that a verbal message about the historical Jesus (Gospel) is almost always accompanied or even based on some kind of miracle. The conclusion is that for Luke being a witness does not only mean inspired speech about Jesus, but also includes witnessing about Jesus based on what Jesus was doing in his present time. Precisely this temporal aspect – the bond between past which is manifested through inspired/prophetic speech, and present which is manifested in miracles – is a key characteristic and specificity of Lukan concept of witness in the Acts.

Keywords: *witnessing, power, Holy Spirit, signs and miracles, prophecy*

Uvod

U Djelima 1,8 Isus nalaže apostolima da budu njegovi svjedoci. Prema definiciji, *svjedok* je osoba koja svjedoči za ono što je vidjela, čula, iskusila ili zna, a njezino svjedočenje može biti pasivno u smislu promatranja određenog događaja, ili aktivno kada osoba svjedoči za ili protiv nekoga ili nečega (Laing 2003, 1667). Ova definicija otkriva da su ključni preduvjeti za svjedoka iskustvo, znanje, slušanje, promatranje i/ili prisutnost, i oni su često komplementarni i nadopunjuju se. Nadalje, svjedok može djelovati u dva vremenska smjera: on u sadašnjosti može svjedočiti o onome što se dogodilo u prošlosti, i tada njegovo svjedočenje poprima karakteristiku repetitije ili ponavljanja, no on također može govoriti o onome što će se dogoditi u budućnosti, i tada njegovo svjedočenje poprima karakteristiku opomene, upozorenja i poticanja. Kao što će biti pokazano, u Djelima je fokus ili težište svjedočenja na prošlosti, budući da se najčešće govori o onome što se dogodilo u prošlosti. U skladu s time naglasak je na repetitiji ili ponavljanju, a tu važnu ulogu imaju *Duh Sveti* i *sila*.

Da bismo otkrili koju ulogu u Lukinoj teologiji svjedočenja imaju Duh Sveti i sila, prvo ćemo analizirati Djela 1,8 i razmotriti neka egzegetsko-teološka pitanja koja tekst nameće. Drugo, razmotrit ćemo tekstove gdje se spominju pojmovi *Duh* i *sila* i pokazati kako ova dva pojma određuju i utječu na koncept svjedočenja u Djelima. I konačno, pozabavit ćemo se pitanjem uloge Duha u spasenju, tj. pripisuje li Luka u Djelima Duhu soteriološku ulogu, jer to pitanje utječe na shvaćanje uloge običnih vjernika u ispunjavanju Isusovog naloga iz Djela 1,8.

1. Analiza teksta Djela 1,8

U Djelima 1,8 Isus nalaže apostolima sljedeće: »Nego, primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje« (DF prijevod). Ljudevit Rupčić prevodi tekst malo drukčije i kaže: »Ali, primit ćete snagu pošto Duh Sveti dođe na vas, pa ćete mi biti svjedoci u Jeruzalemu, u svoj Judeji, u Samariji i sve do kraja zemlje.« (KS) Tekst zahtijeva analizu triju pojmova: *mártys* (svjedok), *pneúma* (Duh) i *dýnamis* (sila).

1.1 *Mártys*

Prema Darrellu L. Bocku, pojam svjedok – *mártys* ima korijen u starozavjetnom konceptu svjedoka (Br 35,30; Pnz 17,6-7; Is 43,10-12; 44,8-9) gdje je svjedok osoba koja pomaže uspostaviti objektivne činjenice kroz svjedočanstvo koje je pouzdano. Shodno tome, biti svjedok puno je više od nekoga tko je subjektivan i iznosi samo svoje vlastite impresije (Bock 2007, 63–64). Alison Trites ukazuje na činjenicu da je apostolsko svjedočanstvo imalo temelj u povijesnim činjenicama Božjeg djelovanja u povijesti koje se sastoji od života, smrti i uskrsnuća Isusa Krista te se stoga ono temelji na »velikim Božjim djelima u Isusu Kristu«. Međutim, apostolsko svjedočanstvo posreduje i autoritativno *tumačenje* značenja Isusovog događaja i Božjeg otkrivenja u Isusu Kristu, što spada u domenu naviještanja vlastitog vjerskog uvjerenja. Dakle, koncept svjedočenja za Luku obuhvaća povijesne činjenice, ali i tumačenje značenja tih činjenica (Trites 2004, 139). Suzanne de Diétrich ističe dodatnu dimenziju koncepta svjedočenja u Djelima prema kojoj se svjedokom ne smatra samo očevidac Isusovog života, muke i uskrsnuća, nego i onaj koji prihvaća svjedočanstvo apostola koje je potvrđeno u srcu te osobe djelovanjem Duha Svetoga, i koji to svjedočanstvo dalje naviješta drugima (Diétrich 1954, 274).

Uzimajući u obzir trostruki element koncepta svjedočenja u Djelima naviještanje *povijesnih činjenica* o Isusu, *tumačenje* značenja tih činjenica i naviještanje *vlastitog uvjerenja* o Isusu tekst u Djelima 1,8 zanimljiv je zbog sljedećeg razloga: stječe se dojam kako Isus govori apostolima da ne mogu biti njegovi svjedoci bez primanja sile koju donosi Duh. Ovo iznenađuje jer, iako su apostoli bili s Isusom od trenutka njegovog krštenja do uskrsnuća što ih kvalificira da budu njegovi svjedoci, o čemu i Isus govori u Lk 24,48, u Dj 1,8 Isus postavlja uvjet primanje sile i Duha u svrhu svjedočenja kao *conditio sine quanon*.

1.2 *Pneûma* i *dýnamis* u Djelima 1,8

U grčkom Djela 1,8 sastojе se od glavnog i zavisnog dijela rečenice. U glavnom dijelu rečenice »primit ćete silu«, glagol »primiti« (*lēmψεσθε*) nalazi se u medijalnom obliku što znači da apostoli vrše i primaju radnju koja se u ovom slučaju odnosi na primanje *sile* koja u glavnom dijelu rečenice tvori objekt. U zavisnom dijelu rečenice »kada Duh Sveti dođe na vas«, Duh Sveti je subjekt koji tvori radnju dolaska, a apostoli su in-

direktni objekti tj. primaoci sile koja dolazi po Duhu. Dakle, apostoli »će primiti« (*lēmpesthe*) silu kada Duh Sveti »side« (*epelthóntos*) na njih, i »biti će« (*ésethe*) njegovi svjedoci.

Na temelju teksta vidljivo je da dolazak *pneúme* temeljna radnja koja pretihodi primanju *dýnamisa*, ali je očito da Isus naglašava primanje sile kada Duh dođe. Lingvistički gledano, veza između *dýnamisa* i svjedočenja bliža je nego veza između *pneúme* i svjedočenja. I upravo zato je nužno promatrati koncept svjedočenja u Djelima ne samo kroz prizmu dolaska Duha već i primanja sile. Dodatni argument za ovu tvrdnju nalazi se u Luki 24,49 gdje Isus govori o slanju »obećanja Očevog«, tj. Duha, ali i o »oblačenju u silu«. Postavlja se pitanje zašto Luka u dva navrata tako pažljivo u neku ruku razdvaja te zasebno naglašava dolazak Duha, ali i sile?

2. Aktivnosti »*pneúme*« i »*dýnamisa*« u Djelima apostolskim

2.1 Aktivnosti povezane pojmom *pneúma*

Pojam *pneúma* u Djelima javlja se 71 put, a od toga se 55 puta odnosi na Duha Božjeg. Aktivnost Duha koja se u Djelima najviše spominje (21x) odnosi se na »dolazak Duha«, tj. krštenje, ispunjenje, dolazak, primanje, izliće, ili pomazanje Duha (1,5; 1,8; 2,4; 2,33; 2,38; 4,31; 8,15; 8,17; 8,18; 8,19; 9,17; 10,38; 10,44; 10,45; 10,47; 11,15; 11,16; 15,8; 19,2 (2x); 19,6). Druga aktivnost koja se najviše pripisuje Duhu Svetome u Djelima jest aktivnost govorenja (12x). Od toga osam puta Duh direktno govori (5,32; 8,29; 10,19; 11,12; 13,2; 20,23; 21,11; 28,25), a četiri puta Duh govori ili će govoriti preko ljudi (1,2; 1,16; 4,25; 6,10). Devet puta spominje se ispunjenje Duhom kao činjenica i opis stanja u kojem se ljudi nalaze (6,3; 6,5; 6,10; 7,55; 9,17; 10,38; 11,24; 13,9; 13,52). Tri puta spominje se laganje, opiranje ili stavljanje na kušnju Duha Svetoga (5,3; 5,9; 7,51), a sedam puta spomen Duha vezuje se uz razne aktivnosti: Duh odnosi Filipa (8,39), Duh donosi utjehu (9,31), Duh šalje (13,4), Duh zabranjuje (16,6-7), donosi odluku (15,28) te postavlja nadglednike u crkvi (20,28).

Iz ovog kratkog pregleda vidljivo je da u Djelima prevladavaju dvije aktivnosti: dolazak i ispunjenje Duhom te govorenje. Postoji i treća grupa tekstova koja govori o direktnoj poveznici između ispunjenja Duhom i govorenja. Ovdje nalazimo na tvrdnju da će posljedica ispunjenja Duhom biti govorenje, svjedočenje ili prorokovanje u budućnosti (1,8;

2,17-18), ili se spominje govorenje kao posljedica ispunjenja Duhom (2,4; 4,8; 4,31; 6,10; 9,17-20; 13,9; 19,6). No, postoji još jedna kategorija tekstova koja ispunjenje Duhom ne dovodi u vezu s govorenjem, nego s prisutnošću određenih atributa ili sposobnosti: 1,8 i 10,38 – sila; 6,3 i 6,10 – mudrost; 6,5 i 11,24 – vjera; 13,52 – radost. U dva navrata ispunjenje Duhom se ne povezuje s određenim atributom, nego s povratkom vida (7,55; 9,17).

2.2 Aktivnosti povezane s pojmom *dýnamis*

Pojam *dýnamis* javlja se u Djelima 10 puta. U tri navrata *dýnamis* se prevodi kao »čudo« (2,22; 8,13; 19,11), a u tri navrata se na temelju konteksta može pretpostaviti da se odnosi na čuda, tj. na osposobljavanje da se čine čuda (4,33; 6,8; 10,38). U tri slučaja (1,8; 3,12; 4,7) pojam ostaje neidentificiran, no kontekst dozvoljava (ne znači da nije moguća identifikacija s nečim drugim, ali ipak dozvoljava) da se u ova tri spomena sile identificiraju s čudima. U 8,10 *dýnamis* se spominje u kontekstu opisivanja Šimuna vračara kao »sile Božje«.

2.3 *Pneûma* i *dýnamis* u svjedočenju

Analizom Djela ustvrdili smo kako je dominantna aktivnost Duha u Djelima dolazak i ispunjenje, a nakon toga aktivnost govora, dok je dominantna posljedica ispunjenja Duhom svjedočenje, govorenje, prorokovanje te opis stanja osoba ispunjenih Duhom kao onih koji posjeduju određeni atribut ili vrlinu (sila, mudrost, vjera itd.). Također smo ustvrdili da se pojam *dýnamis* koristi eksplicitno za čuda, ili se na temelju konteksta može utvrditi da se odnosi na čuda ili barem implicira pojavu čuda. U dva navrata pojmovi *pneûma* i *dýnamis* javljaju se zajedno u 1,8 i 10,38. Značajno je da se u prvom slučaju sažima buduća služba apostola (oni trebaju biti Isusovi svjedoci), a u drugom slučaju govoreći o cjelokupnoj Isusovoj službi, Petar ju opisuje kao rezultat pomazanja »Duhom i snagom«. Na temelju ovoga valjano je zaključiti da se jednaka pažnja treba dati analizi oba pojma, izbjegavajući naglašavanje jednog elementa na uštrb drugog.

Govoreći o događaju Pentekosta, Isus u Luki 24,48-49 ne spominje samo dolazak Duha ili samo primanje sile, već se dolazak Duha opisuje kao slanje »onoga što je Otac obećao«, a taj čin donosi »oblačenje u silu odozgo«. Iako je očito da Luka ovime želi istaknuti kako je Duh Sveti

izvor sile koja stoji iza Isusove službe (O'Reilly 1987, 33–34), to ne znači da je Duh istovjetan sa silom ili obrnuto, već se naglašava kako Duh Sveti donosi silu koja je nužna da bi netko bio Isusov svjedok. Prema Lk 24,48-49 apostoli već *jesu* (prezent) Isusovi svjedoci, jer su svjedočili njegovoj mucij i uskrsnuću, no ipak, da bi mogli biti svjedoci (Dj 1,8), oni trebaju primiti silu koju donosi Duh Sveti.

Prema Gonzalu Haya-Pratsu, iako se pojmovi *pneúma* i *dýnamis* mogu činiti kao sinonimi, Luka nikada u evanđelju i Djelima ne pripisuje čuda i ozdravljenja *pneúmi*, već *dýnamisu* (Lk 4,36; 5,17; 6,19; 8,46; 9,1; Dj 4,7; 6). Jednako tako, uvijek je *pneúma* taj kome se pripisuju nadahnuti proročki govori, a nikada *dýnamisu*. Shodno tome možemo govoriti o dvije vrste svjedočenja: jedno se daje verbalno po Duhu, a drugo po sili kojoj se pripisuju čuda i znakovi (Haya-Prats 2011, 34). Rečeno drugim riječima, Luka prikazuje *Duha* kao ekskluzivni izvor proročke aktivnosti, no nikada ne dovodi *Duha* u svezu s ozdravljenjima, egzorcizmima i čudesnim djelima. Jednako tako, *sila* se prikazuje kao ekskluzivni izvor za čuda i egzorcizme, no nikada kao izvor za nadahnuti govor ili ezoterijsku mudrost (Menzies 2000, 148). Luke Timothy Johnson ističe kako Luka Isusove sljedbenike, kao one koji pomazani Duhom proročki navještaju Božju riječ koja je popraćena čudima, prikazuje kao proročke figure: »From such literary stereotyping, the reader is easily able to connect the spirit-filled ministry of the apostles to that of Jesus and understand both as essentially prophetic in character, empowered and directed by the Holy Spirit.« (Johnson 2011, 33)

Iz ovoga slijedi da apostolsko svjedočenje ne pruža samo usmeno svjedočanstvo o Isusu – njegovoj poruci i djelima – nego vjerno odražava i štoviše nastavlja Isusovu službu na jednak način. Budući da je svjedok osoba koja u sadašnjosti može djelovati u oba vremenska spektra, a u Djelima je svjedočenje primarno usmjereno na svjedočenje o onome što se dogodilo u prošlosti (iako se ova dva vremenska aspekta ponekad preklapaju), to znači da svjedočenje većinom ima karakteristiku repetitije ili ponavljanja. No, što se točno ponavlja i na koji način?

Načelno govoreći, apostoli ponavljaju, tj. utjelovljuju i nastavljaju isti obrazac Isusove službe. Konkretnije to izgleda ovako: ispunjenje Duhom osposobljava apostole da svjedoče o povijesnim događajima Isusovog života i službe. Dakle, *pneúma* je odgovoran za ponavljanje *verbalnog*

svjedočanstva o Isusu. No, prisutnost *dýnamisa* osposobljava apostole da svjedoče na način da ponavljaju *Isusova djela* – čuda i znakove koje je Isus činio. Uzevši ova dva aspekta svjedočenja zajedno, ispada da Lukino pažljivo naglašavanje i pripisivanje *Duhu Svetomu* verbalnog aspekta svjedočanstva o Isusu, a *sili* nadnaravnog aspekta svjedočenja nije slučajno. Smatram opravdanim zaključiti da za Luku ova dva aspekta svjedočenja idu zajedno na način da verbalni aspekt potvrđuje i nadopunjuje nadnaravni i obrnuto. (Iako u ovome članku nema mjesta za pobližu razradu ove tvrdnje, u Djelima nalazimo obrazac prema kojem usmeni navještaj poruke o Isusu biva potvrđen čudima i znakovima i obrnuto gdje neko čudo otvara vrata za usmeni navještaj ili biva potvrđen čudom.) Na taj način se u (njihovoj) sadašnjosti usmeno ponavlja *Isusov događaj* – događaj koji spada i ostaje u prošlosti, ali se također u sadašnjosti ponavljaju Isusova čudesna djela. No, za razliku od Isusovog događaja koji ostaje u prošlosti i nemoguće ga je ponoviti osim usmeno, čuda i znakovi predstavljaju sadašnju realnost i odvijaju se pred očima i ušima naroda. U skladu s time zaključujem da pripisivanjem različitih uloga Duhu i sili u svjedočenju, Luka nudi svojevrsni obrazac svjedočenja prema kojem za svjedočenje o Isusu nije dovoljno samo usmeno ponoviti Isusov događaj, nego ono mora uključivati i ponavljanje Isusovih čudesnih djela.

3. »Primanje Duha« u Djelima – kada i u koju svrhu?

Ukoliko Luka nudi svojevrsni obrazac svjedočenja prema kojem *pneúma* osnažuje Isusove sljedbenike za davanje usmenog svjedočanstva o Isusu, a *dýnamis* omogućuje svjedočenje kroz ponavljanje Isusovih čuda, postavlja se pitanje je li uloga Duha u Djelima soteriološka ili misijska? Ovo je pitanje važno za *ordo salutis*, a oko toga kada i u koju svrhu vjernici primaju dar Duha postoje različita gledišta.

Što se tiče vremena *kada* vjernici primaju krštenje Duhom postoji: a) *konfirmacijska pozicija* prema kojoj se pentekosni dar Duha prima kao svojevrsni *donum superadditum* – dodatni dar (najčešće rukopoložanjem apostola/biskupa) u trenutku ili nakon obraćenja; b) *sakramentalistička pozicija* prema kojoj se Duh dobiva u činu vodenog krštenja; c) stav da se Duh prima u *procesu* pokajanja, vjere i vodenog krštenja; d) te da Djela *ne daju dosljednu normu* kada se prima Duh jer u sebi sadrže razne izvore i prakse (Turner 1998, 337–338).

Što se tiče *svrhe* davanja Duha pozicije su sljedeće: a) Duh se daje ekskluzivno kao osposobljavanje za misiju u obliku nadahnutog govora/proroštva, otkrivenja i mudrosti, ali se isključuje poveznica Duha s soteriologijom, čudima te etičkom obnovom pojedinca; b) Duh se daje u svrhu karizmatskog osposobljavanja Crkve koje primarno uključuje osnaživanje za misiju, ali i djelovanje Duha za dobrobit same Crkve; c) svrha davanja Duha uključuje sve prethodno rečeno, ali također ima i soteriološku i transformirajuću ulogu u životu Crkve i pojedinca (Turner 1998, 340–347).

Umjesto zaključka: Duh i sila u svjedočenju Crkve danas

Luke Timothy Johnson ističe kako Djela apostolska nisu samo proročki dokument u smislu njegove literarne forme, nego kao dio kanona, proročki govore Crkvi u svakom razdoblju. Ne možemo reći da su Djela apostolska jedino kanonsko svjedočanstvo koje moramo slušati niti možemo reći da ona predstavljaju jedini normativni opis za život Crkve danas, no, ako želimo ozbiljno uzeti u obzir ono što nam Novi zavjet govori, onda trebamo uzeti za ozbiljno svaki pojedini novozavjetni dokument, izbjegavajući pojednostavljenju harmonizaciju istih. Johnson predlaže čitanje i razumijevanje Djela prema kojem Bog i danas djeluje u svijetu te ističe kako Luka ne daje osnove za shvaćanje da takvo djelovanje Duha ostaje samo stvar prošlosti. No, pitanje ostaje kako bi otvorenost za takvo Božje djelovanje utjecala na praktični život Crkve (Johnson 2011, 65–66).

Na ovome tragu treba postaviti sljedeće pitanje: je li primanje sile Duha za svjedočenje bilo samo za apostole kao svjedoke Isusovog života, službe, smrti i uskrsnuća, ili je to dar za sve vjernike za sva vremena? Prema Dj 2,38 svi vjernici primaju isti dar, no, što je s davanjem svjedočanstva onih koji su primili taj dar? Kritizirajući stav da je Duh na Pentekost dan isključivo za misiju, Max Turner primjećuje kako je iz Djela očito da svi obraćenici ne propovijedaju Krista poput Pavla, već da je takav navještaj »rezerviran« za apostole, evangelizatore i njihove suradnike, dok je većina vjernika uključena u primanje pouke, štovanje i zajednički crkveni život (Turner 1998, 340). Ne negirajući ispravnost Turnerovih opažanja, smatram da se rješenje zašto Luka prikazuje pretežno apostole kao nositelje svjedočanstva u Duhu i sili, a ne i ostale vjernike, krije u namjeri s kojom piše Djela.

Znamo da Luka u naslovu svog evanđelja i Djela spominje Teofila ko-
jem piše da se ovaj osvjedoči o sigurnosti nauke koju je primio (Lk
1,4). I upravo se u toj namjeri krije odgovor na pitanje zašto Luka piše
da je dar Duha za sve vjernike, no u većini slučajeva samo su apostoli
prikazani kao oni koji pomazani Duhom i silom navješćuju Božju riječ
uz pratnju čuda. Leo O'Reilly ukazuje na strategiju koju Luka koristi
da prikaže širenje Riječi. Naime, Luka prikazuje širenje Božje riječi iz
Jeruzalema prema Judeji, Samariji pa sve do kraja zemlje, a u svakoj fazi
širenja misije postoji *jedan predstavnik* koji je prikazan poput proroka,
budući da pomazan Duhom navješćuje Riječ i čini čuda. U prvoj fazi u
Jeruzalemu apostoli su kao kolektiv prikazani kako djeluju u toj proroč-
koj službi, a kasnije i Stjepan čija smrt predstavlja odmak kršćanstva od
židovstva. Kasnije je Filip predstavljen kao misionar u Judeji i Samariji,
i naposljetku Pavao u suradnji s drugima kao predstavnik širenja Božje
riječi do na kraj svijeta. O'Reilly stoga zaključuje:

*At the beginning of each of these missions Luke takes care to show that the prophe-
tic missionary was, like Jesus, authenticated by signs and wonders which God caused
to take place at his hands. Thus, the word of the missionary is attested from the
start as the word of God.... Every geographical region has experienced the powerful
saving message of the gospel both in word and deed in the prophetic ministries of the
missionaries. Luke's own generation, his own readers, can be assured that everything
that Jesus began to do and teach is still being done and taught (Acts 1,1) (O'Reilly
1987, 210–211).*

Ukoliko je ovo što O'Reilly tvrdi ispravno, to onda znači da vjernici koji
prime pentekostni dar Duha onda i danas imaju udjela u naviještanju
Božje riječi u sili Duha. Lukina šutnja o tome imaju li obični vjernici
udjela u ovoj proročkoj službi ili ne, vjerojatno proizlazi iz njegove na-
mjere pisanja Djela u kojoj su apostoli jamci točnosti poruke. Međutim,
budući da svi vjernici primaju isti dar kao i apostoli, ta činjenica daje
osnove za tvrdnju da i oni imaju mogućnosti naviještati evanđelje naslje-
dujući Isusov model službe (Dj 10,38).

Reference

- Bock, Darrell L.** 2007. *Acts* (Baker Exegetical Commentary on the New Testament). Grand Rapids: Baker Academic.
- Diétrich, Suzanne de.** 1954. You Are My Witnesses: A Study of the Church 's Witness. *Interpretation* 8:273–279.
- Haya-Prats, Gonzalo.** 2011. *Empowered Believers: The Holy Spirit in the Book of Acts*. Eugene: Cascade Books.
- Johnson, Luke Timothy.** 2011. *Prophetic Spirit, Prophetic Church*. Grand Rapids/Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.
- Laing, Stefana.** 2003. Witness, Martyr. U: Chad Brand, Charles Draper, Archie England et al.ur. *Holman Illustrated Bible Dictionary*, 1677–1678. Nashville: Holman Bible Publishers.
- Menzies, William W., i Robert P. Menzies.** 2000. *Spirit and Power: Foundations of Pentecostal Experience*. Grand Rapids: Zondervan.
- O'Reilly, Leo.** 1987. *Word and Sign in the Acts of the Apostles. A Study in Lucan Theology*. Roma: Editrice Pontifica Università Gregoriana.
- Swanson, J.** 1997. *Dictionary of Biblical Languages with Semantic Domains: Greek (New Testament)*, (electronic ed.). Oak Harbor: Logos Research Systems, Inc.
- Trites, Allison A.** 1981. Witness. U: Colin Brown, ur. *The New International Dictionary of New Testament Theology* Vol. 3., 1038–1051. Grand Rapids: Zondervan.
- — —. 2004. *The New Testament Concept of Witness*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Turner, Max.** 1998. The 'Spirit of Prophecy' as the Power of Israel's Restoration and Witness. U: I. Howard Marshall i David Peterson, ur. *Witness to the Gospel: The Theology of Acts*, 327–348. Grand Rapids/Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

